

مدیریت بحران و پدافد غیرعامل در محیط های کار چرا و چگونه؟

حسام جرجانی مقدم^۱، حامد شخصی دربند^۲

۱. موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی اسرار مشهد، گروه عمران، مشهد، ایران z_jorjanimoghdam@yahoo.com

۲- شرکت بهره برداری قطار شهری مشهد، مشهد، ایران hamedshakhsi@yahoo.com

چکیده

هر سازمان، همواره بایستی برای مواجهه با وضعیتهای بحرانی آماده باشد. سازمانها و دولتها انتظار وقوع یک شرایط بحرانی یا اضطراری، خصوصا بنحوی که بروی فعالیشان تاثیر بگذارد را ندارند؛ با این وجود حقیقت این است که وضعیتهای اضطراری و فجایع بنابر دلایل مختلف با توجه به ماهیت فعالیتهای سازمان(در محیط های کار)، شرایط جغرافیایی منطقه و سایر فاکتورها روی می دهند و می توانند به همه کس، در همه جا و همه زمان آسیب و صدمه وارد نمایند. بهترین راه برای حفاظت در برابر بحران ها و شرایط اضطراری ایجاد طرح مدیریت بحران و پدافد غیرعامل است. با ایجاد رویکرد سیستماتیک و فرایندی در خصوص مقابله با انواع بحرانها نظیر جنگ، حملات تروریستی، حوادث و سوانح شدید، حوادث طبیعی نظیر زلزله و ... می توان از وقوع این وضعیتهای پیشگیری نمود و در صورت وقوع، پیامدهای حاصل از آنها را کاهش داد. این تحقیق یک مطالعه مروری می باشد که بر پایه اطلاعات جمع آوری شده از منابع اینترنتی، کتب و تحقیقات منتشر شده مرتبط با موضوع انجام گرفته است. با توجه به شرایط جغرافیایی و وقوع مکرر حوادث و بحرانهای طبیعی و غیر طبیعی در کشورمان، بنظر می رسد بهترین راه برای مقابله در برابر بحران ها و شرایط اضطراری محتمل، استقرار سیستم مدیریت بحران و طرح پدافد غیر عامل بر طبق الزامات و استانداردهای معتبر جهانی است. این طرح با برخورداری از رویکردی فرایندی و پیش از وقوع می تواند نقش موثری در پیشگیری و یا کاهش میزان خسارات احتمالی داشته باشد.

واژگان کلیدی: بحران، خسارت، پدافد غیرعامل

۱. مقدمه

بحران پدیده ای با احتمال وقوع کم و پیامدهای زیاد می باشد. بحران ها اگرچه رویدادهایی غیرقابل پیش بینی هستند اما غیر منتظره نیستند. سه ویژگی غافلگیر کننده بودن، کوتاه بودن زمان تصمیم گیری و تهدید جدی بودن، از عباراتی است که در بیشتر تعاریف بحران ارائه شده است. بحران ها و شرایط اضطراری بعلا عملکردهای ناصحیح انسانی، تجهیزاتی (تکنولوژی) و حوادث طبیعی رخ می دهند. چندین نوع از رویدادها می توانند پتانسیل تبدیل شدن به بحران را داشته باشند. براین اساس بحران های احتمالی در گروههای زیر طبقه بندی شده اند [۱]

۱. جنگ: که ممکن است به دلایل مختلفی نظیر دلایل مذهبی، نظامی، اقتصادی، ایستادگی سیاسی و ... بوقوع بپیوندد.
۲. بمب گذاری: این عنوان شامل پیامدهای حاصل از انفجار بمب و تهدید به بمب گذاری می باشد. یک تهدید به بمب می تواند از طریق تماس تلفنی، مکاتبه و ... انجام پذیرد.
۳. حوادث: یک بحران، حادثه ای پیش بینی نشده با اثرات منفی بوده که معمولا چندین نفر را تحت تاثیر خود قرار می دهد. این حادثه ممکن است شامل انفجار، رهاشدن مواد شیمیایی خطرناک به محیط زیست و... باشد.
۴. خشونت: این نوع رویدادها شامل حوادثی نظیر قتل های سریالی و یا گروگانگیری است.
۵. حریق، شرایط جوی و حوادث طبیعی: معمولا حریق های بزرگ و فجایع طبیعی، آسیب ها و خسارتهای شدیدی را تحمیل می کنند نظیر طوفان، زمین لرزه و ...